

озимого ранніх строків сівби розвивались краще.

Найбільш інтенсивний ріст спостерігався під дією Вуксал Мікроплант. Так, середня кількість справжніх листків у варіанті з раннім строком посіву склала 11,2 шт., за середнього строку – 10,3 шт., пізнього – 5,8 шт., що поступався Вуксал Аскофол на 1,4 шт. Аналогічні результати одержані за даного варіанту по діаметру кореневої шийки (відповідно 11,2 мм, 8,2 мм, і 4,6 мм). За висотою точки росту кращі показники на рівні першого варіанту відмічено у варіанті із Вуксал Теріос. Переважна більшість показників були на рівні або перевищували контроль на всіх строках сівби.

Слід відмітити, що найвищому підвищенню зимостійкості ріпаку озимого сорту Снігова Королева сприяло застосування мікродобрив Вуксал Мікроплант і Вуксал Теріос при передпосівній обробці насіння та позакореновому внесенні. Перезимівля складала від 80% до 85%, хоча у варіанті лише з передпосівною обробкою Вуксал Аскофол було відмічено перезимівлю 86%. Краща урожайність відзначалась при посіві 21 серпня – 2,5–2,6 т/га у варіантах із застосуванням Вуксал Теріос і Вуксал Мікроплант.

Таким чином, найбільш оптимальним строком посіву у зоні Правобережного Лісостепу України є 21 серпня за проведення передпосівної обробки та позакоренового внесення мікродобрив Вуксал Мікроплант та Вуксал Теріос, що забезпечує врожай ріпаку озимого 2,6 т/га.

УДК 633.16: 631.526.32

СОРТИ ГОЛОЗЕРНОГО ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БЕЗПЛІВЧАСТОГО ЗЕРНА В УКРАЇНІ

М.О. Сардак

Носівська селекційно-дослідна станція

Миронівського інституту тваринництва ім. В.М. Ремесла НААН, Україна

e-mail: sds11@ukr.net

Розв'язання проблеми виробництва безплівчастого зерна ячменю ярого в Україні, як сировини для виготовлення функціональних продуктів харчування для людей та високоцінного корму для молодняку тварин і птиці, є важливим і актуальним завданням для науковців. Переваги безплівчастого ячмінного зерна над плівчастим очевидні і незаперечні з погляду як харчової та кормової цінності, так і лікувально-профілактичних властивостей голозерних форм, що доведено дослідженнями вчених багатьох країн світу (Росія, Білорусь, Канада, Японія, США, Швеція та ін.).

Основним стримуючим фактором виробництва безплівчастого зерна в Україні є, насамперед, вкрай недостатня кількість сортів голозерного ячменю в користуванні виробників. Тривалий час вітчизняна наука обходила увагою цей напрям селекційної роботи та й іноземні сорти залишались поза увагою товаровиробників зерна ячменю в Україні.

Лише у 2010 р. в Реєстрі сортів рослин України з'явився перший український сорт голозерного ярого ячменю Козацький (селекції Носівської селекційно-дослідної станції). Відомо про велику селекційну програму створення голозерних сортів ячменю в СГІ – НЦ НС НААН та перші сорти озимого (Гладіатор) та ярого (Ахіллес) голозерного ячменю цієї установи. Розпочата така робота і в інших селекційних установах України.

Носівська селекційно-дослідна станція в 90-х роках минулого століття започаткувала селекційну роботу щодо створення голозерних сортів ячменю ярого. Використавши голозерний зразок ячменю мексиканського походження як батьківську форму та сорт власної селекції Шанс (патент № 5 від 15.11.2001 р.) як материнську, носівські селекціонери створили сорт голозерного ячменю Козацький, занесений до Реєстру сортів рослин України у 2010 р. (патент № 10084 від 16.04.2010 р., свідоцтво про державну реєстрацію № 10379 від

29.03.2010 р.).

Сорт Козацький середньостиглий, висота рослин 60–90 см, стійкий до вилягання. Маса 1000 зерен 45–53,6 г, натура зерна 790–810 г/л, вміст протеїну 14,5–17,3%. Потенційна врожайність сорту 7 т/га.

Результати досліджень в умовах північного Лісостепу на чорноземних ґрунтах (Носівська СДС) показали, що сорт Козацький рекомендується висівати із внесенням NPK_{60} та нормою висіву 3,5–4,0 млн. схожих насінин на 1 га. При вирощуванні ячменю без мінеральних добрив доцільне збільшення норми висіву до 4,5–5,0 млн. насінин на 1 га.

У 2014 р. Носівською СДС на державне сортовипробування України передано сорт голозерного ячменю Дмитро (заявка № 14020015 від 01.12.2014 р.), отриманий відбором з гібридної популяції F_3 , створеної схрещуванням Терен ♀ / Козацький ♂.

Відмінністю сорту Дмитро від Козацького є дещо більша висота рослин, довжина колоса, кількість зерен у колосі, маса зерен з 1 колоса та рослини, більш округле зерно і вища врожайність (на 0,2–0,3 т/га).

Дані кваліфікаційної експертизи по сорту голозерного ячменю Дмитро (2015) свідчать, що в зонах Полісся та Лісостепу він не поступався за врожайністю умовному плівчастому стандарту, мав високу масу 1000 зерен (45,1–49,0 г), стійкість до вилягання (7,9–9,0 балів) та проти основних хвороб (7,6–8,3 балів).

УДК 635.262:631.532.2

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА СОРТОВ И КОЛЛЕКЦИОННЫХ ОБРАЗЦОВ ЧЕСНОКА ОЗИМОГО ПО УРОЖАЙНОСТИ

Т.М. Середин, Л.И. Герасимова, Е.Г. Козарь, А.Ф. Агафонов

Федеральное государственное бюджетное научное учреждение

«Всероссийский научно-исследовательский институт селекции и семеноводства овощных культур РАН», Российская Федерация

e-mail: tima-seredin@rambler.ru

Введение. Для полного удовлетворения спроса населения и мясо-, овощеперерабатывающей промышленности в чесноке общий объём производства его должен ежегодно составлять около 100 тыс. тонн. Поэтому важными задачами при выращивании чеснока является повышение его урожайности, товарности, качества, способности хорошо и длительное время храниться. Этим целям могут служить использование в культуре лучших по урожайности районированных сортов, пригодных к механизированному воздействию и уборке, соблюдение и проведение в необходимые сроки агротехнических мероприятий, основывающихся на учёте биологических особенностей и требований чеснока к условиям выращивания (Ершов, 1978; Герасимова, 2014).

Цель исследований – сравнительная оценка образцов коллекционного питомника чеснока озимого по количественному признаку (урожайность) и степени его изменчивости.

Материал и методы исследований. Исследования проводились в 2012–2015 гг. на базе ОПБ ВНИИССОК в открытом грунте опытного участка лаборатории селекции и семеноводства луковых культур.

Результаты и их обсуждение. Высокая степень варьирования товарности и массы луковицы изученных образцов в зависимости от агроэкологических условий обуславливает и высокую изменчивость признака «урожайность» у большинства сортов и коллекционных образцов чеснока (табл. 1).